

Gorući problemi u školstvu

Zadnjih godina, paralelno sa gubitkom vrijednosti u društvu, dogodile su se popratne promjene u školstvu. Škola je prestala biti mjesto gdje se može očekivati pristojno ponašanje, gdje se podrazumijeva da su učenici tu došli da bi nešto naučili, gdje se podrazumijeva da će u skladu sa svojim znanjem, trudom i sl. biti ocijenjeni, gdje se podrazumijeva da se trebaju s poštovanjem odnositi prema nastavniku i svima starijima, gdje se podrazumijeva da je nastavnik taj koji je u stanju i kvalitetno održati nastavu, i kvalitetno ocijeniti učenika itd. Prestalo se podrazumijevati da svi mi od učenika nešto i **očekujemo**, a na sve strane se priča o tome kako učenici imaju razna prava. Pritom se često zaboravlja na prava djece koja žele naučiti i koja su pristojna, a na velika zvana se priča o pravima onih drugih, zbog kojih se onda zanemaruju prava prvih (ali za ovo zadnje sustav ne mari već godinama).

Konkretnije:

1. U našim školama sve veći problem postaje nedisciplina učenika.

Istina je da neki nastavnici imaju više problema s nedisciplinom, a neki manje, no, činjenica je da tih problema ima sve veći broj nastavnika, i da je broj problema u porastu. Posljedice su te da se na satovima, iz sata u sat u nekim razredima ne može održati normalna nastava, ne mogu se postići niti obrazovni, niti odgojni ciljevi, na takvim satovima niti nastavnik radi ono što bi i kako bi trebao, a niti učenici. Nije rijetkost da neke nastavnice uplakane izlaze iz nekih razreda ili da su nastavnici koji izađu toliko uzrujani da mi ostali nismo sigurni hoće li oni biti u stanju normalno održati sljedeći sat... Toga ima i u osnovnim i u srednjim školama.

Kako do ovako ekstremnih situacija dolazi, teško je dati odgovor. No, postalo je uobičajeno od nastavnika tražiti da na satovima tolerira jako puno toga što do prije nekoliko godina u razredu nije bilo prihvatljivo! Nitko pri tom previše ne pita koji problemi zbog toga nastaju u ostvarivanju obrazovnih i odgojnih ciljeva, već se naglašava kako je važno ostvariti prava i problematičnih učenika, te kako je važno socijalizirati nekoga bez obzira na to što tom socijalizacijom na njega morate utrošiti toliko vremena i energije, da se ni sama nastava u tom razredu zbog toga u što se pretvorila više možda ni ne bi trebala zvati "nastavom", i da zbog problema s jednim učenikom (ili s nekoliko njih) za ostale učenike više nemate mogućnosti napraviti u njihovom smjeru sve ono što biste trebali (i na što oni imaju prava). A kad imate jednog takvog učenika u razredu, vrlo je vjerojatno da će se naći još nekolicina koja će se povesti za njim...

Ovi problemi počinju od prvog razreda osnovne škole, a dalje samo kulminiraju... Slušam nedavno o jednoj učiteljici prvog razreda koja u svom razredu ima hiperaktivnog učenika (koji ima mnoge liječničke potvrde o raznim poteškoćama koje ima) i koji se za vrijeme TZK jednostavno popne na drvo i ne želi sići, te ga onda ona moli 5 minuta... A to je samo jedan mali primjer od mase događaja toga dana, i tako svakog dana...

Koliko stručne službe na školama (kojih često niti nema dovoljno) tu mogu pomoći, pokazuje praksa, tj. stanje koje sad imamo. Nerijetko oni dodatno i zakompliciraju nemajući razumijevanja za probleme ili ne znajući ni sami kako bi postupili, a često i smatraju da nije prestrašno ako je u razredu situacija takva da ne možete normalno držati nastavu (jer "imamo i važnijih prioriteta od toga"...).)

Isto tako, ni ravnatelj nerijetko ne znaju koje bi bilo rješenje problema.

(Čast rijetkim izuzecima, i među ravnateljima i među stručnim suradnicima.)

Roditelji su ponekad na strani svoje djece (i ponašaju se kao da je škola protiv njih, pa djecu moraju "štititi od nas"), ponekad priznaju da vide probleme ali ne znaju što bi, a nerijetko se događa da odbijaju krenuti s djetetom na opservaciju ili razgovor kod stručnjaka, bez obzira na prijedlog škole i na probleme koje dijete stvara...

O konkretnim slučajevima možemo čitati u mnogim postovima na Forumu za nastavnike i učitelje, <http://obrazovanje.freeforums.org/>.

Škole (ravnatelj, stručni suradnici, nastavnici...) nerijetko niti ne žele javno govoriti o takvim problemima jer mnogi smatraju sramotom priznati da imamo takve probleme, jer to kao da će umanjiti rejting škole (ravnatelja, stručnog suradnika, nastavnika...), posumnjat će se u stručnost djelatnika... Zataškavanje je postalo naša svakodnevica!

Uz to, većina ravnatelja se drži onoga da je škola sa manje pedagoških mjera, sa manje jedinica i ponavljača..., bolja škola! Eto još jednog "dobrog" razloga za zataškavanje!

Ministarstvo je nizom mjera (uključujući i donošenje nekih pravilnika) također dodatno otežalo stvari (a zapravo je, vrlo moguće, i inicijator mnogih problema), uvodeći sve više mjera kojima se trudi otvoriti sve veći prostor za prihvaćanje "različitih ponašanja" pod normalna, uključujući i ona koja onemogućuju normalno funkcioniranje nastave i škole i koja omalovažavaju sve zdravorazumske osobe koje se nađu u blizini, mjera kroz koje se djeci **ne** šalje poruka da se od njih očekuje pristojnost i odgovornost za ponašanje, već ćemo svi mi pokušati razumjeti i prihvatiti ako oni "baš i nisu takvi", te mjera kojima pokazuje nepovjerenje prema djelovanju nastavnika i škola, sve više komplicirajući poteze koje nastavnici i/ili škola mogu učiniti u smjeru rješavanja problema.

Dobar dio pravilnika donesenih zadnjih godina svakako bi trebao proći dobru reviziju u koju na prvom mjestu treba uključiti ljude iz prakse (čestite, stručne, iskrene i otvorene), a manje inspektore, savjetnike i slične od kojih neki u nastavi nisu radili već godinama i koji se u situaciji da s pozicije nastavnika rješavaju takve probleme, vjerojatno nikad nisu ni našli, a pogotovo ne u današnjim okolnostima.

Svakako treba naći rješenja kako učenicima koji svojim ponašanjem onemogućuju kvalitetnu redovnu nastavu (bilo zbog zdravstvanih problema, bilo zbog neodgojenosti, bezobrazluka i sl., bilo iz nekih trećih razloga), omogućiti završetak školovanja, ali bez posljedica po kvalitetu nastave s ostalim učenicima.

2. Današnji nastavnik se više ne osjeća sposoban niti ocijeniti kako treba. I sama spadam u takve!

Treba paziti što će reći stručni suradnik (koji nerijetko, ako učenik ima npr. 10 jedinica i tri dvojke, tvrde da je to za zaključnu ocjenu dva i podsjeća da će tako razmišljati i inspekcija ako je kojim slučajem bude...), ravnatelj, roditelj..., a njihova načela kojih bi se (po njihovom mišljenju) trebalo držati kod ocjenjivanja, znaju biti motivirana raznim (ponekad nastavniku neprihvatljivim) pogledima... Između ostaloga, tu su i podsjećanja da radi rejtinga škole i sustava "trebamo imati što manje jedinica, ponavljača itd.", bez obzira na stvarno znanje i postignute kompetencije učenika...

A ako roditelju nije po volji kako ocjenjujete, lako moguće da će se u to ocjenjivanje (na njegov poziv) uključiti i novinari i inspekcija...

Je li ikad inspekcija (dakle, MZOŠ) bila na strani nastavnika?
Za novinarstvo također znamo kakvo je stanje u RH...

3. Nepošten prijelaz iz osnovne u srednu školu

Već dvadesetak godina u RH djeca se u srednje škole upisuju samo na osnovu ocjena zaključenih u osnovnoj školi. Pritom nikoga u sustavu nije briga za to što:

- različiti nastavnici imaju različite kriterije ocjenjivanja,
- isti nastavnik u raznim razredima može imati različite kriterije ocjenjivanja,
- nastavnik (iz OŠ) je na sto muka kako ocijeniti, jer je svjestan težine i posljedica svoje ocjene (koja je kriterij za upis u SŠ),
- time se kod učenika i roditelja postiže stav da je puno važnije koju će učenik ocjenu imati, nego koje znanje postići,
- roditelji i učenici vrše nepoštene pritiske u vezi zaključivanje ocjena, itd.

Prije smo imali prijemne ispite za srednje škole, zahvaljujući kojima su svi učenici koji su se željeli upisati u istu školu (i isti smjer) ocijenjeni po istom kriteriju, te je stoga tada stvorena puno pravednija rang lista.

Ovo što sad imamo već dvadesetak godina, **je prestrašan primjer nemara MZOŠ-a**, i pokazatelj da su priče o poštenju, pravednosti, vrijednosti znanja (a ne ocjena na papiru), puste priče u koje više nitko pa **nitko MZOŠ ne vjeruje**.
Strašno loša poruka već nizu mladih generacija!!!

Još je masa problema u našim školama. No, prepustit ću ostalim nastavnicima da pišu o njima. A zapravo, mnogi od tih problema su već godinama toliko vidljivi, da se ne radi o tome da ih vodećim ljudima MZOŠ-a nije lako uočiti, već se radi jednostavno o nezainteresiranosti ljudi iz MZOŠ-a, a može biti i nesposobnosti.

Često se stječe dojam da se radi i o namjernom guranja sustava u sve veći glib.

Vjerujem da će nam ubrzo postati vidljivo nastavlja li se trend rada MZOŠ-a u istom smjeru.

Uz iskrene želje da nam svima krene na bolje,
srdačan pozdrav,
Antonija Horvatek,
nastavnica matematike,
ucitelj-savjetnik,

<http://www.antonija-horvatek.from.hr/>

<http://public.carnet.hr/mat-natj/>

3. siječnja 2012.